

ВІЙСЬКОВА ЛЕКСИКА В ЗБІРЦІ РЕПОРТАЖІВ ТА ЕСЕІВ «БАХМУТ» МИРОСЛАВА ЛАЮКА

Рудь Ольга Миколаївна,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови і літератури
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
ORCID ID: 0000-0002-5985-2422

Статтю присвячено дослідженню лексико-семантичних груп та функційно-стилістичних особливостей військової лексики в збірці репортажів та есеїв «Бахмут» Мирослава Лаюка, який безпосередньо перебував у зоні бойових бій під час оборони міста Бахмут узимку та в березні 2023 року. З'ясовано, що військова лексика є важливою складовою мови художнього репортажу, вона відображає реалії сучасної російсько-української війни, мовну реакцію суспільства на військові дії та емоційно-оцінну позицію автора.

Виділено і проаналізовано кілька основних лексико-семантичних груп військової лексики: найменування захисників України; назви військових звань, посад, професій; військові позивні; назви ворогів українського народу; назви зброї, її частин та боеприпасів, військово-транспортної техніки; назви бойових дій, процесів тощо. З'ясовано, що склад сучасної військової лексики постійно змінюється і поповнюється новими словами, що пов'язано з повномасштабною російсько-українською війною, веденням інтенсивних бойових дій, реорганізацією армії та модернізацією озброєння тощо. Фемінні лексеми у художніх репортажах М. Лаюка засвідчують зростання ролі жінок у військовій сфері, їхній вагомий внесок у захист країни. Особливістю військових позивних є їх призначення: утаємничення справжнього найменування особи, запобігання розкриттю особистих даних, самоідентифікація і самопозиціонування. Основою формування вторинних найменувань українських бійців стали: зовнішні риси, внутрішні особливості, вік людини, рід занять, професія чи уподобання; родинні стосунки; імена відомих людей, літературних героїв, казкових персонажів, біблійних чи міфічних істот; фауномени, флоромени; етноніми, топоніми; назви явищ природи тощо. З'ясовано, що майстерне використання військової лексики сприяє глибшій передачі атмосфери війни, формує образ воїна-захисника, служить для створення напруженої та драматичної атмосфери.

Ключові слова: російсько-українська війна, художній репортаж, військова лексика, лексико-семантичні групи, функційно-стилістичні особливості, Бахмут.

Rud Olha. Military Vocabulary in the Collection of Reportages and Essays “Bakhmut” by Myroslav Laiuk

The article is devoted to the study of lexico-semantic groups and functional-stylistic features of military vocabulary in the collection of reportage and essays Bakhmut by Myroslav Laiuk, who was directly present in the combat zone during the defense of the city of Bakhmut in winter and March 2023. It has been established that military vocabulary constitutes an important component of the language of literary reportage, reflecting the realities of the contemporary Russian-Ukrainian war, the society's linguistic response to military actions, and the author's emotionally evaluative stance.

Several main lexico-semantic groups of military vocabulary have been identified and analyzed: names of defenders of Ukraine; military ranks, positions, and professions; military call signs; names of enemies of the Ukrainian people; names of weapons, their components, and ammunition, as well as military transport equipment; names of combat actions, processes, and others. It has been determined that the composition of contemporary military vocabulary is constantly changing and being supplemented with new words, which is related to the full-scale Russian-Ukrainian war, the conduct of intensive combat operations, army reorganization, and modernization of weaponry. Feminine lexical units in M. Laiuk's literary reportage testify to the growing role of women in the military sphere and their significant contribution to the defense of the country. A distinctive feature of military call signs is their purpose: concealing the person's real name, preventing the disclosure of personal data, and serving as tools for self-identification and self-positioning. The formation of secondary names for Ukrainian soldiers is based on: external appearance, internal characteristics, and age; occupation, profession, or preferences; family relations; names of famous people, literary or fairy-tale characters, biblical or mythical figures; fauna and flora terms; ethnonyms and toponyms; and names of natural phenomena. It has been shown that the skillful use of military vocabulary contributes to a deeper conveyance of the atmosphere of war, helps form the image of the warrior-defender, and creates a tense and dramatic environment.

Key words: Russian-Ukrainian war, literary reportage, military vocabulary, lexical-semantic groups, functional and stylistic features, Bakhmut.

Вступ. Повномасштабна російсько-українська війна значно вплинула на суспільно-політичне життя українців, економічну ситуацію в країні, розвиток технологій і свідомість українського народу. Усе це знайшло відображення в мові, насамперед на лексичному рівні. Лексика – це динамічна складова мови, вона виступає своєрідним «нервом» мовної системи [1, с. 37], чутливим індикатором усіх процесів, що відбуваються в суспільстві. Війна розширила пласт військової лексики, збага-

тивши її новими тематичними групами, неологізмами, жаргонізмами, сленговими словами, сталими виразами тощо. У мові війни простежуються не лише номінативні, а й глибоко емоційні зміни: слова набувають експресії, з'являються нові метафоричні переноси, посилюється оцінна функція.

Потужним джерелом вивчення трансформації військової лексики, її семантики, стилістичних функцій стала художня література. У науковому просторі, присвяченому вивченню

військової лексики художнього тексту, відомі розвідки Г. Артьомової, Т. Бикової, Г. Вишневської, І. Данилейченко, З. Дубинець, І. Насмінчук, О. Колган, К. Салахундінової.

Останнє десятиліття низка письменників, журналістів, репортерів активно працюють у жанрі художнього репортажу, що вимагає «не лише точної фіксації фактів, але й жвавого, емоційного осмислення подій, щоб створити в читачів свого матеріалу т. зв. ефект присутності» [2, с. 227]. Н. Розінкевич, аналізуючи художні репортажі про повномасштабну війну, виділила складові цього жанру: «конфлікт, сильна історія та фактурні герої, драматичний сюжет і нешаблонна композиція, наявна інтрига, проста мова, паралельна метафізична історія, ефект занурення в ситуацію, який створюється стилістичними прийомами через описи, портрети, діалоги та деталі, які інкрустують текст; метафору, ампліфікацію, парцеляцію, масштабування, монтування, звукопис, іронію, лаконічну техніку передачі фактажу та ін.» [3, с. 185].

Військова лексика в цьому жанрі займає вагомe місце. Вона відображає реалії сучасної війни, конкретні бойові дії, є засобом створення художнього образу, вираження емоцій і почуттів. Її використання в репортажах сприяє утвердженню правдивого образу війни, засвідчує зв'язок мови й пам'яті, документує мовний портрет епохи. Проте на матеріалі художніх репортажів військова лексика досліджена недостатньо.

Метою статті є аналіз лексико-семантичних груп та функційно-стилістичних особливостей військової лексики в збірці репортажів та есеїв «Бахмут» Мирослава Лаюка [4].

Матеріали та методи. Матеріалом дослідження слугує книга Мирослава Лаюка «Бахмут», до якої увійшли репортажі та есеї автора. Він безпосередньо перебував у зоні бойових бій під час оборони міста Бахмут узимку та на початку весни 2023 року. Репортажі відображають реальні події російсько-української війни та відтворюють досвід військових, волонтерів, медиків, капеланів і цивільних мешканців у період інтенсивних боїв. Основу аналізу становлять мовні одиниці військової тематики, ужиті авторами для номінації учасників бойових дій, озброєння, техніки, військових дій, ситуації на фронті тощо. До корпусу вибірки увійшли лексеми як загальноживані, так і професійно-спеціалізовані, а також новотвори, сленгізми, що функціонують у сучасному воєнному дискурсі.

Відповідно до характеру фактичного матеріалу та мети дослідження в роботі застосовано такі методи: аналіз і синтез наукової інформації; відбір і систематизація мовних одиниць; лексико-семантичний аналіз; метод контекстуального аналізу.

Результати. Збірка «Бахмут» Мирослава Лаюка складається з двох частин. Першу частину становлять репортажі, у яких автор розповідає не лише про фронтову реальність, а й про внутрішній світ людей сходу України, їхній побут, думки, моральні орієнтири й духовні цінності, що формуються в умовах повномасштабної війни. У другій частині, що містить «есеїстичні розгорнуті коментарі до деяких фрагментів

у репортажі» [4, с. 20], письменник зосереджується на осмисленні історії міста Бахмута, його культурної пам'яті та тягlosti традицій. У цих текстах відчутна глибока рефлексія над минулим і теперішнім Бахмута, над тим, як війна змінює сприйняття міського простору й людських дол. «Бахмут став надто гучним словом. Тут кров не тільки на кожній тротуарній плитці, а осколки не тільки в кожній стіні – ця кров і ці осколки на наших очах стають нафтою історії. Бахмут стає саме тією точкою, до якої окремі люди чи й цілі спільноти будуть повертатися – затримуватися й ціпеніти. І на це годі вплинути, крім як зупинити зло якомога швидше, запобігши новим катівням, викраденням дітей, звалтуванням, непоправним катастрофам» [4, с. 164]. Бахмут – це втілення страждання і героїзму захисників, нагадування про моральний обов'язок людства не допустити повторення трагедії.

Зміст збірки зумовив активне використання автором військової лексики, що становить багаторівневу й динамічну систему, яка охоплює широкий спектр понять: загальні назви захисників та ворогів українського народу, назви військових звань, чинів, посад, позивних, назви видів зброї, воєнних дій та їх наслідків тощо. Г. Вишневська, досліджуючи військовий лексичний фонд мови сучасного художнього твору, наголошує, що склад сучасної військової лексики «постійно змінюється та поповнюється, оскільки військові дії актуальні для наших реалій. Він безперервно змінюється через зникнення з ужитку багатьох слів, зміни значень, безперервного поповнення новими термінами, як-от у зв'язку з реорганізацією видів збройних сил, появою та розробкою нових зразків військового озброєння та військової техніки, нових стратегій ведення бойових дій тощо» [5, с. 26].

Образ російсько-української війни у збірці «Бахмут» реалізований через лексему «війна», що вживається у значенні «організована збройна боротьба між державами, суспільними класами тощо» [6, с. 669]: «Коли назва охопленого **війною** міста не сходить із заголовків світових ЗМІ, то цілком можливо, що це місто залишиться в історії» [4, с. 18]; «На **війні** він починав як волонтер, потім виконував бойові завдання» [4, с. 57]; «**Війна** – це складна багатofакторна задача» [4, с. 112].

Номінативними кваліфікаторами війни [7, с. 71] у збірці репортажів є назви:

– за учасниками: *російсько-українська війна*, наприклад: «13 березня 2014 року, коли Євромайдан переходив у **російсько-українську війну**, у Донецьку на мітингу за єдність України хлопця зарізали проросійські бойовики» [4, с. 17];

– за стратегією: *захонницька війна*, наприклад: «Проклятий всякий, який грабує, насилує, веде **війну захонницьку**» [4, с. 56];

– за тривалістю: *довга війна* [4, с. 119];

– за широтою ураження території або масштабом: *повномасштабна війна, повномасштабне вторгнення*, наприклад: «Максим за кермо сів нещодавно, вже за **повномасштабного вторгнення**» [4, с. 53].

Лексеми, що вживаються для позначення військових осіб, становлять досить великий шар військової лексики. Серед них виділяємо такі лексико-семантичні групи:

– загальні назви захисників українського народу: *боєць, військові, військовослужбовець, воїни, герой, козаки, побратими, хлопці* тощо. Наприклад: «У підрозділі всі кажуть: ти **герой**, а я відповідаю, що не я, а ми» [4, с. 74]; «Ален згадує **побратимів**» [4, с. 74]; «Коли ж ситуація складалася вже несприятливо для українців, він грамотно вивів наших **бійців** з оточення» [4, с. 83]; «Один із **військовослужбовців**, завдяки якому я зміг сюди потрапити, слухаючи ці зізнання, постійно собі щось шепче» [4, с. 89];

– назви воїнів за належністю до певного підрозділу: *азовець*. Наприклад: «У полон мене взяла якась жінка і, здається, **азовець**» [4, с. 91];

– назви військових звань, посад, професій: *артилерист, гранатометник, зенітник, ерпегешник, капелан, командир, командир взводу, командир відділення, кулеметник, мінометник, навідник, офіцер, піхота, піхотинець, ротний, санітар, солдати, снайпери, старший офіцер, старшина* тощо. Наприклад: «Чи є в **зенітників** традиції?» [4, с. 75]; «Іванів **ротний** Микола (Перун) каже, що родичі, коли воюють разом, краще виконують бойові завдання» [4, с. 103]; «Він був у мене **командиром взводу**» [4, с. 104].

Мирослав Лаук у своїх репортажах активно послуговується фімінітивами, чим підкреслює рівноправний статус жінок поряд із чоловіками, їхній вагомий внесок у захист країни: *військова медикія, парамедикія, командирка відділення, сержантка, керівниця медичної частини* тощо. Наприклад: «Якась жінка – це **парамедикія**, яка зустріла його в лісі на верхній “клешні” від Бахмута» [4, с. 91]; «Ромашка, яка є **командиркою відділення**, за війну мала багато складних днів» [4, с. 104]; «Схоже питання я ставив 25-річній Ірині Мельник, **сержантці, керівниці медичної частини**» [4, с. 105].

В окрему групу виділяємо назви представників сфери забезпечення та підтримки оборонної діяльності: *волонтери, рятувальники*: «**Волонтери** постійно про це піклуються» [4, с. 55]; «Через два з половиною місяці після першої поїздки в Бахмут випадково зустрічаю того самого собаку, тих самих **рятувальників**» [4, с. 203].

Важливе місце в системі найменування військових осіб займають позивні – вторинні найменування, псевдоніми, які беруть собі бійці під час війни. Мирослав Лаук визначає позивний як «маскування та відсутність персональних даних, коли прослуховує ворог» [4, с. 198]. Розглядаючи «позивні» як антропоніми вторинної номінації, Н. Павликівська зазначає, що особливістю псевдоніма є його призначення: «він використовується насамперед для того, щоб приховати справжнє іменування особи, або з інших причин – самоідентифікації, позиціонування себе в суспільстві тощо» [8, с. 142–143]. Військові псевдоніми позначені високим ступенем таємності, що зумовлено особливостями та умовами діяльності їхніх носіїв. У воєнному серед-

овищі позивні виконують не лише захисну функцію, приховуючи справжнє ім'я, а й набувають символічного змісту, стають частиною особистої чи колективної ідентичності.

У збірці автор зацентровує увагу на особливих вимогах до створення та вибору вторинних найменувань: «У підрозділі не може бути двох людей з однаковими позивними. Позивні – щоб робити комунікацію чіткішою. Також позивні зазвичай коротші за ім'я (а до деякого доводилось би ще й на по батькові). Але ще – позивні часто дотепні, вигадливі, це можливість вибрати у своїй ідентичності найголовніше або сконденсувати цю тожсамість, унікальність, я – до кількох букв» [4, с. 199].

Аналіз позивних імен українських бійців, зафіксованих у репортажах та коментарях до них, дозволив виокремити кілька лексико-семантичних груп, які стали основою для формування неофіційного антропонімікону воєнного часу [9]:

1. Номінації, що вказують на зовнішні риси, внутрішні особливості, вік людини: *Дід, Сивий, Шрам*. Наприклад: «Бо колишній командир роти був **Сивий**. І я замість нього став командиром роти» [4, с. 200]; «Маленьку і теплу кімнату Ален ділить з бійцем із позивним **Дід**, який 7 квітня матиме день народження – шістдесят років» [4, с. 75];

2. Назви, що свідчать про рід занять, професію чи уподобання людини: *Веган, Звіздочот, Маестро, Салют*. Наприклад: «Олег грає на багатьох інструментах і співає – він тенор, тому в нього позивний **Маестро**» [4, с. 54]; «Позивний Жені був **Веган**, бо він – веган» [4, с. 245];

3. Назви на позначення родинних стосунків: *Батяня, Крьосний*. Наприклад: «Каже, що спочатку думали, нібито в того позивний **Батяня** – бо так хлопці зверталися» [4, с. 103]; «Позивний Максима – **Крьосний**» [4, с. 54];

4. Відіменні позивні: *Григорович, Міхич*. Наприклад: «Поки він пробує розв'язати це питання, старшина **Міхич** (бо Михайло Михайлович – тобто «Михайло у квадраті») розповідає про бойове хрещення» [4, с. 34–35];

5. Імена відомих людей, літературних героїв, казкових персонажів, біблійних чи міфічних істот: *Відьма, Да Вінчі, Перун, Ромео, Самот, Сокар*. Наприклад: «До парамедикіні **Відьми** я не звертаюся» [4, с. 201]; «... працював у роті покійного легендарного **Да Вінчі**» [4, с. 57]; «Іванів ротний Микола (Перун) каже, що родичі, коли воюють разом, краще виконують бойові завдання» [4, с. 103];

6. Фауномени, флорономени: *Бізон, Гриб, Дрізд, Мальва, Ромашка, Собака*. Наприклад: «Її звать Яна, позивний – **Ромашка**» [4, с. 104]; «Підходить довгобородий усміхнений зап'ятдесятилітній Володимир (**Гриб**) – командир гармати» [4, с. 113]; «Парамедикія Карина (**Мальва**) Артикуца, виявляється, навчалася зі мною в одному університеті» [4, с. 46];

7. Етроніми і топоніми: *Вікінг, Сіті, Скіф, Солома, Форест, Циганка*. Наприклад: «Старший офіцер

батальйону В'ячеслав (**Скіф**) із Сум каже, що на команду "Пташки" ми маємо ховатися: чатують ворожі безпілотники» [4, с. 113]; «Я хотів собі позивний **Солома** зробити, бо я з Солом'янського району Києва» [4, с. 200];

8. Назви явищ природи: **Промінь**. Наприклад: «Ось він – усміхнений молодий боєць із позивним **Промінь** разом з ще кількома побратимами виходить з машини» [4, с. 72].

У збірці автор подає історії від бійців про їхні позивні. У своїх розповідях воїни зацентровують на рисах характеру, звичках, діях чи зовнішніх ознаках, за якими отримали позивний: **Бізон**: «Хлопці кажуть: груба шкура – сто відсотків бізон» [4, с. 199]; **Собака**: «Бо кусаюся больно» [4, с. 200]; **Гриб**: «Бо прізвище Глива» [4, с. 200] – вид деревних їстівних грибів; **Ромашка**: «Бо люблю ромашки. Раніше я була Циганка, бо чорнява» [4, с. 200].

Реалії повномасштабної російсько-української війни зумовили переосмислення опозиційного зіставлення «свій – чужий», зробивши його максимально конкретним. Сьогодні в колективній свідомості українського суспільства категорія «чужий» однозначно асоціюється з росією – державою-агресором, її збройними силами та представниками, які уособлюють загрозу існування української нації, її культурі та цінностям.

У репортажах та есеях Мирослава Лаюка вживаються як узагальнені номінації ворога та його прихильників (**ворог, ворожі війська, ворожі солдати, окупанти, противник, вербувальники, сепаратисти**), так і назви з чіткою конкретизацією (**вагнерівці, проросійські бойовики, російські військові, росіяни, рускі**). Наприклад: «Обговорюють позивні, сміються з невідгадливих позивних **вагнерівців**» [4, с. 34]; «Нібито прийшли **вербувальники** й пообіцяли амністію» [4, с. 90]; «Подруга розповідає про дім свекра, де жили **окупанти**» [4, с. 184]; «**Противник** намагається наступати» [4, с. 82].

Жорстокість і нелюдська сутність російської агресії викликала гостру мовну реакцію українців на своїх ворогів. Назви загарбників вирізняються високою емоційністю та виразною оцінністю. Вони не лише передають осуд, зневагу, гнів чи відразу, а й фіксують конкретні ознаки, притаманні ворогові, що стали підґрунтям для негативного оцінювання. Це назви, які сформувалися у процесі тривалих стосунків двох народів (**кацапи, москалі**), так і неологізми, які виникли в період російсько-української війни (**бісогони, валчари, орки, підари**). Наприклад: «Що більше спілкуюся з військовими, то більше розумію, що десь 90 % випадків вони називають російських військових "**підари**". Деколи "**орки**", "**москалі**", "**кацапи**", "**руські**", але здебільшого – саме "**підари**", навіть коли говорять без емоцій» [4, с. 33]; «Ото ці **бісогони** будуть знуцатись, як зайдуть у мій дім!» [4, с. 67]. Такі лексеми засвідчують народне бачення ворога як дикого, безжального та позбавленого моральних орієнтирів.

Велику групу військової лексики становлять назви зброї, її частин та боєприпасів: **автомат, без-**

пілотник, боєприпаси, гармата, «Гради», граната, гаубиця, дрони, касети, кулі, кулемети, кулемети ДШК і «Утьос», міна, міномет, осколок, ПЗРК, ПЗРК «Ігла-1», протитанковий гранатомет, ракета, ракета «Ураган», самохідна гаубиця «Гвоздика», «Урагани», снаряд, освітлювальний снаряд, С-300, тубуси від боєприпасів тощо. Наприклад: «Хлопці з-під дерева підносять **міни**» [4, с. 113]; «... вони стріляли так, що якусь секунду чути, як летить **снаряд**» [4, с. 63]; «**ПЗРК**, з якого стріляв зенітник, – "**Ігла-1**" – має вигляд півтораметрового тубуса» [4, с. 72]; «Ми навчилися виготовляти станки для **кулеметів ДШК і «Утьос»**» [4, с. 74].

У досліджуваному творі вживаються розмовно-просторічні та сленгові назви зброї, значення яких часто розкривається у контексті: **есведехи, калаш, сучка**, «чоловік сучки». Наприклад: «Ідемо в коридор, показують "**сучку**" – **укорочений автомат АКС-74У**» [4, с. 36]; «На гачку біля "**сучки**" – "**чоловік сучки**", **звичайний калаш**» [4, с. 36]. Такі номінації відображають живу мову військових, передають атмосферу фронтового побуту й особливості неформального спілкування між бійцями.

Окремо виділяємо лексико-семантичну групу на позначення військово-транспортної техніки: а) сухопутна (**бронетехніка, евакуаційна гусенична машина, пікап, танк, «Урал», БМП, БРМ-1К, БТР** тощо), наприклад: «Наступного дня на **БТРах** поїхали в Терни» [4, с. 88]; «З глибини лісу виїжджає **евакуаційна гусенична машина**, зупиняється, звідти виносять пораненого» [4, с. 47]; б) повітряна (**вертоліт «Алігатор», винищувач Су-24, гвинтокрил, літак, військово-транспортний літак** тощо), наприклад: «... боєць 93-ї окремої механізованої бригади "**Холодний Яр**" щойно збив російський **винищувач Су-24**» [4, с. 71]; «"**Уралами**" їх повезли в аеропорт, завантажили у **військово-транспортний літак 167 осіб**» [4, с. 90].

Важливий пласт військової лексики займають номінації бойових дій, процесів, що відображають динаміку ведення бою, стратегію і тактику військових операцій. До таких назв належать лексеми, що передають:

а) конкретні види бойових дій (**автоматні й кулеметні перестрілки, артобстріли, вибухи, зачистка, м'ясорубка, наступ, обстріли, оточення, приліт, прихід, итурм**): «Виходячи під **обстрілами** на вулицю, 86-річна жінка обов'язково бере ці дві речі з собою» [4, с. 17]; «**Лиш висувається – одразу прихід**» [4, с. 35]; «Наступного дня вони пішли в **наступ**» [4, с. 91]; «Традиційно запевнили, що їх не пошлють у **м'ясорубку**, а завербовані традиційно погодилися» [4, с. 90]. Ці лексеми позначають безпосередні процеси ведення війни та характеризуються чіткою предметно-процесуальною семантикою;

б) назви організаційних дій і процесів, які пов'язані з плануванням, переміщенням і забезпеченням бойових підрозділів (**бойові завдання, евакуація / евакуювати, маневр, перезмінка, прикриття, ротація**): «Будь-яка **ротація** супроводжується обстрілами з боку росіян» [4, с. 31]; «Сьогодні ми разом з двома капеланами 93-ї бригади їдемо **евакуювати** наше авто» [4, с. 53].

У репортажному дискурсі ці лексеми набувають образно-емоційного забарвлення, відображаючи психологічні аспекти бою;

в) назви місць і просторових орієнтирів бойових дій (зона бойових дій, зона невизначеності, позиції, поле бою, полігон, рубіж, фронт): «Ми під'їжджаємо до найближчої до поля бою точки, деє дуже близько до Бахмута» [4, с. 47]. Вони формують просторовий вимір війни, вказують на конкретні чи умовні межі бойових дій.

Висновки. Аналіз текстів збірки репортажів та есеїв «Бахмут» Мирослава Лаюка засвідчив широке вживання військової лексики. Це дозволило виділити і охарактеризувати такі лексико-семантичні групи: назви захисників українського народу; назви воїнів за належ-

ністю до певного підрозділу; назви військових звань, посад, професій; вторинні найменування – військові позивні; назви ворогів українського народу; назви зброї, її частин та боєприпасів; назви військово-транспортної техніка; назви бойових дій, процесів і маневрування тощо. Майстерне використання автором військової лексики сприяє глибшій передачі атмосфери війни, формує образ воїна-захисника, служить для створення напруженої та драматичної атмосфери.

Перспективи наступних студій вбачаємо у продовженні вивчення функціонування військової лексики в сучасному художньому репортажі, що дозволить визначити нові тенденції в розвитку лексико-семантичних груп, глибше зрозуміти роль мови як засобу формування національної пам'яті в умовах війни.

Література:

1. Навальна М. І., Спйс О. А. Функційно-семантичні особливості використання військової лексики в мові газети «День». *Закарпатські філологічні студії*, 2022. Випуск 25. Том 1. С. 36–42.
2. Шутяк Л. М. Художній репортаж в українських друкованих та онлайн-ЗМІ (особливості розвитку жанру). *W kręgu prasy dawnej i współczesnej Wybrane problemy*. Т. 1. RZESZÓW: WYDAWNICTWO UNIwersYTETU RZESZOWSKIEGO, 2021. С. 226–241.
3. Розінкевич Н. В. Художні репортажі про повномасштабну війну в Україні (за матеріалами збірки «Найстрашніші дні мого життя»). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Філологія*. 2025. № 72. С. 182–186.
4. Лаюк М. Бахмут / Мирослав Лаюк ; передм. Богдана Логвиненка ; фотогр. Данила Павлова. Київ : Укрпаінер, 2024. 255 с.
5. Вишнеvsька Г. Військова лексика у мові сучасного художнього твору: функціональний аспект. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Мовознавство*. 2019. Вип. I (31). С. 24–29.
6. Словник української мови : в 11 т. Т. 1. Київ : Наукова думка, 1970.
7. Зіневич Л. В., Красавіна В. В. Концепт «війна» у сучасному українському суспільно-політичному дискурсі. *Одеський лінгвістичний вісник*. Одеса, 2017. Спецвипуск. С. 70–72.
8. Павликівська Н. «Позивні» як антропоніми вторинної номінації. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Філологія (мовознавство)*. 2019. Випуск 28. С. 139–147.
9. Шульська Н. М., Кирилук О. Л., Салтан В. Л. Неофіційна антропонімна лексика воєнного медіадискурсу: специфіка творення й номінація. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. 2024. Т. 35 (74). № 6. С. 27–32.

References:

1. Navalna, M. I., Spys, O. A. (2022). Funktsiino-semanticni osoblyvosti vykorystannia viiskovoi leksyky v movi hazety «Den» [Functional and semantic features of the use of military vocabulary in the language of the newspaper «Den»]. *Zakarpatski filolohichni studii*. Vypusk 25. Tom 1. S. 36–42 [in Ukrainian].
2. Shutiak, L. M. (2021). Khudozhnii reportazh v ukrainskykh drukovanykh ta onlain-ZMI (osoblyvosti rozvytku zhanru) [Literary reportage in Ukrainian print and online media (peculiarities of the genre's development)]. *W kręgu prasy dawnej i współczesnej. Wybrane problemy*. Т. 1. RZESZÓW: WYDAWNICTWO UNIwersYTETU RZESZOWSKIEGO. S. 226–241 [in Ukrainian].
3. Rozinkevych, N. V. (2025). Khudozhni reportazhi pro povnomasshtabnu viinu v Ukraini (za materialamy zbirky «Naistrashnishi dni moho zhyttia») [Literary reportages about the full-scale war in Ukraine (based on the collection «The Scariest Days of My Life»)]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriiia : Filolohiia*. № 72. S. 182–186 [in Ukrainian].
4. Laiuk, M. (2024). Bakhmut [Bakhmut] / Myroslav Laiuk ; peredm. Bohdana Lohvynenka; fotohrafii Danyla Pavlova. Kyiv : Ukrpainer. 255 s. [in Ukrainian].
5. Vyshnevska, H. (2019). Viiskova leksykyka u movi suchasnoho khudozhnoho tvoruu: funktsionalnyi aspekt [Military vocabulary in the language of modern literary works: a functional aspect]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Movoznavstvo*. Vyp. I (31). S. 24–29 [in Ukrainian].
6. Slovnyk ukrainskoi movy (1970): v 11 t. [Dictionary of the Ukrainian language : in 11 volumes]. V. 1. Kyiv : Naukova Dumka. [in Ukrainian].
7. Zinevych, L. V., Krasavina, V. V. (2017). Kontsept «viina» u suchasnomu ukrainskomu suspilno-politychnomu dyskursi [The concept «war» in modern Ukrainian socio-political discourse]. *Odeskyi lnhvistychnyi visnyk*. Odesa. Spetsvypusk. S. 70–72 [in Ukrainian].

8. Pavlykivska, N. (2019). «Pozyvni» yak antroponimy vtorynnoi nominatsii [*“Call signs” as anthroponyms of secondary nomination*]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii : Filolohiia (movoznavstvo)*. Vypusk 28. S. 139–147 [in Ukrainian].

9. Shulska, N. M., Kyryliuk, O. L., Saltan, V. L. (2024). Neofitsiina antroponimna leksyka voiennoho mediadyskursu: spetsyfika tvorennia y nominatsiia [*Unofficial anthroponymic vocabulary of military media discourse: peculiarities of formation and nomination*]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Serii : Filolohiia. Zhurnalistyka*. T. 35 (74). № 6. S. 27–32 [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 21.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 18.11.2025

Дата публікації: 24.12.2025